

ИВО АНДРИЋ И НОБЕЛОВА НАГРАДА – ПРИКАЗ ИЗЛОЖБЕ –

Крајем 1998. године, у Андрићевом музеју је отворена изложба *Иво Андрић и Нобелова награда*. Како је европска престоница културе те године био Стокхолм, град у чијем је Концерт-холу писац двадесет седам година раније примио медаљу са Вергилијевим стихом, отварању је присуствовала и саветник Шведске амбасаде у Београду, госпођа Гунел Кристијансен. Аутори изложбе су Татјана Корићанац, виши кустос Музеја града Београда и Жанета Ђукић Перишић, руководилац Центра за документацију Андрићеве задужбине, чијим је тимским радом већ остварено неколико изложби о животу и делу Иве Андрића.

Поставку чини десет витрина у којима су хронолошки распоређени документа фотографије, писма, телеграми, Нобелова плакета и медаља. На првом пану налази се обавештење Нобеловог комитета о додели награде Иви Андрићу, честитка пишчевог шведског издавача *Бониерса* и Андрићева преписка са југословенском амбасадом у Стокхолму. У писмима амбасадору Капичићу, Андрић моли за упутства о протоколу и тражи детаљнији опис програма: „Опростите што ћу вас замућити

разним питањима све до sitnica, али hteo bih да učinim ništa ni previše ni premalo. Molim Vas da se neko od vaših saradnika obavesti što pouzdanije i što podrobnije o celom programu. Između ostalog, važno mi je da znam šta je sve od odeće potrebno. Naravno, samo ono što je neophodno. Smoking imam. Frak ću poručiti ovde u Beogradu, ako bez njega ne može. Da li je neophodno ono što se zove žaket ili je dovoljno imati tamno odelo?“ У писму послатом три недеље касније, када се дан доделе већ сасвим приближио, желећи да смањи своју јавну активност на најмању могућу меру, Андрић пише: „Ima pisaca (kao što je bio npr. E. Hemingvej) koji te stvari svršavaju sa lakoćom, ali ja sam njihov antipod, a sada još i rđavo sa zdravljem. Znam da većina laureata književnika nije u Stokholmu držala konferencije sa novinarima; poslednji od njih, Saint John Perse, izričito je tražio da se stvar ograniči na običan sastanak sa kulturnim radnicima. Od toga ne bežim ni ja. Ako budete smatrali za potrebno, može se posle 11 decembra, prirediti coctail na koji bi bili pozvani književni i kulturni radnici i novinari koje ambasada želi, i tu bih ja mogao doći u dodir sa njima, ali u formi privatnog razgovora a ne konferencije.“

Следе фотографије из Андрићевог дома у Пролетерских бригада 2а, које документују тренутак пријема телеграма са обавештењем о награди и прве честитке које писац прима од супруге Милице Бабић, таште Зорке Бабић и ђака из Вишеграда. Након тога, видимо писца у сусретима са представницима Амбасаде Шведске, новинарима и писцима у Удружењу писаца у Француској 7. Тренутак прате честитке Јосипа Броза, породице Раичковић, Гун Бергман, Андрићевог шведског преводиоца, која га је увела у културну јавност те земље, београдских студената, италијанског писца Салватора Квазимода који је две године раније примио медаљу са стиховима из *Енејиде*, те писца Леонида Леонова, Иље Еренбурга и Лавослава Ружичке. Тако сазнајемо да је Јосип Броз „веома обрадован вешћу о високом признању које је одато“ Андрићу за његов књижевни рад. Андрић је и „тима знатно допринео угледу књижевних дјела социјалистичке Југославије“. „Ја вам стога од срца честитам“, завршава свој телеграм тадашњи председник Југославије. Салваторе Квазимодо шаље своје срдачне честитке, а Иља Еренбург поздравља Андрића. Ружичка брзо јавља из престонице Италије: „Боравећи у Риму срдачно вам честитам на великом светском признању. Весели ме што као Југославен нисам више сам у Нобеловом кругу.“

Шеста витрина илуструје испраћај Иве и Милице Андрић са Сурчина и дочек на стокхолмском аеродрому. На фотографијама видимо озареног али спокојног Андрића и ведром Милицу, одевене за нордијску зиму. Следе копије писма из Југословенске амбасаде у Стокхолму са „информацијама о церемонијалу приликом додељивања Нобелове награде“,

списак званица и оригиналне позивнице за свечану вечеру са менијем коју приређује шведски краљ. У овој витрини могу се видети и филателистички коверти са Андрићевим ликом.

СТИЖЕМО ДО НАЈСВЕЧАНИЈЕГ ТРЕНУТКА, дана уручења престижног признања. На фотографијама је представљена генерална проба и сам дан доделе. Видимо Андрића окруженог добитницима Нобелове награде у другим областима, Ђерђом фон Бекешујем, за медицину, Мелвином Калвином, за хемију, Рудолфом Мосбауером и Робертом Хофштатером, добитницима за физику, међу седамсто званица, у раскошном амбијенту псеудобарокног Концерт-хола, у центру новогодишње окићеног Стокхолма. Пријему присуствују шведски суверен Густав IV, краљица Луиза, председник владе Таг Ерландер и највише личности шведског политичког, културног и јавног живота. Изложене фотографије дочаравају гламурозност свечане вечере у „златној сали“ Градске куће. Госпођа Андрић столу прилази са Ђерђом фон Бекешујем, а Андрић са супругом премијера Ерландера. Том приликом добитник Нобелове награде за књижевност први је поздравио званице и тај тренутак забележен је на једној од фотографија.

Ова витрина сведочи и о тренутку крунисања најлепше Луције на Дан светлости који се прославља у Шведској. Андрић овенчава седаманестогодишњу Гун Вадстет круном са упаљеним свећама. На изложби се може видети брачни пар Андрић који послужује једна од Луција, традиционалним хлебчићима и кафом.

У претпоследњој витрини налазе се Нобелова диплома и медаља. „Диплома се састоји из два дела, и осим основних података о нобеловцу и саставу Нобело-

вог комитета, садржи још и одлуку о додели награде са образложењем. Исписана је златотиском на пергаменту кашираном на дасци пресвученој плавом кожом.(...) Медаља је дело шведског вајара и гравера М. Ерика Линдберга. На аверсу је барелјеф утемељивача награде Алфреда Нобела, а на реверсу барелјеф младића из IV певања Вергилијеве *Енејиде*, на латинском: *Како је слатко видети људски живот оплемењен проналасцима*. Медаља је од злата, промера 60,5mm.¹

Последња витрина ове брижљиво планиране изложбе односи се на Андрићеву посету Универзитету у Упсали где је професорима и студентима говорио о југо-

словенској књижевности и свом делу. Затим, видимо писца окруженог драгоценостима библиотеке Каролиншког универзитета, у шетњи кроз одаје овог научног центра. На последњим фотографијама, Андрић је са својом супругом у друштву шведских пријатеља, Харија Мартинсона, Георга Свенсона и Гун Бергман.

Изложба *Иво Андрић и Нобелова награда* невеликог је обима, али је пажљив избор и брижљив распоред материјала учинио да она постане незаобилазан документ у проучавању и разумевању овог значајног датума за културну историју наше земље.

¹ Татјана Корићанац, *Иво Андрић, О причи и причању: поводом 40 година од доделе Нобелове награде*, Београд - Бања Лука, 2001, стр. 6

Адреса редакције:
Музеј града Београда
11 000 Београд, Змај Јовина 1
E-mail: museumbg@EUnet.yu
Тел/факс 011 637 954

Графичка опрема: Кранислав Вранић

Лектура и коректура: Татјана Корићанац

Превод: Мирјана Јовановић,
Ема Миљковић

Тираж: 800

Штампа: *Deco Art*

Годишњак града Београда XL–XLVI је штампан уз финансијску помоћ
Секретаријата за информисање Скупштине града Београда